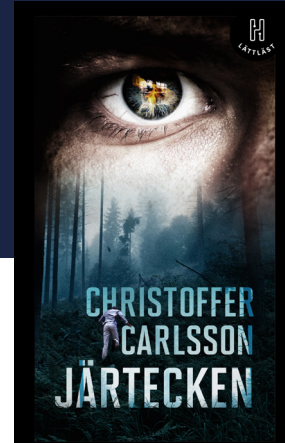

Lärarhandledning

Järtecken

Christoffer Carlsson

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Gymnasiet, komvux grundläggande och gymnasial nivå, SFI

Antal lektioner:

2-10

Om handledningarna:

Till boken *Järtecken* finns förutom denna handledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också hela eller delar av elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur *Järtecken* kan introduceras, följt av en plan för gemensam läsning. Sist ges exempel på frågor som kan användas för kortskrivande.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson, www.jennyedvardsson.se.

Förmågor

Svenska gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.
- ▶ Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- ▶ Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Svenska som andraspråk gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- ▶ Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- ▶ Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Svenska som andraspråk komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Välja och använda språkliga strategier.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

SFI

- ▶ Att läsa och skriva svenska.
- ▶ Att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang.
- ▶ Att anpassa språket till olika mottagare och situationer.

Boken

Järtecken är en spänningsroman. En november natt 1994 mördas en kvinna i utkanten av en by i Halland. En man grips och döms. Men där slutar inte berättelsen. Mordet fortsätter att påverka byns invånare. Pojken Isak är syskonbarn till den dömda mannen. Han fruktar att även han i framtiden ska göra något hemskt. Att det finns en förbannelse, ett järtecken, i honom. Och polisen Vidar undrar vad som egentligen hände den där natten i november. Är verkligen rätt person dömd?

Författaren

Christoffer Carlsson är doktor i kriminologi och författare. Hans genombrott kom med romankvartetten om Leo Junker. För *Den osynlige mannen från Salem* belönades han med Svenska Deckarakademiens pris för årets bästa svenska kriminalroman 2013.

Inför läsningen

Utgå från bokens titel *Järtecken*. Vad betyder detta ord? Finns det järtecken eller är det bara påhitt? Vad säger eleverna?

Diskutera därefter omslaget genom följande frågor:

1. Vilka associationer väcker omslagsbilden?
2. Tycker du att omslagsbilden stämmer överens med titeln?

Låt dem få skriva ner sina svar. När boken sedan är läst kan de återkomma till sina inledande tankar. Stämde de överens med bokens handling?

Under och efter läsningen

Läs gärna boken tillsammans i klassen. Kom överens om till vilka datum ni ska ha läst vissa kapitel. Det gör att ni kan stanna upp i läsningen och kontinuerligt diskutera boken. Låt eleverna skriva egna loggar kring sådant som de reagerar på under sin läsning. Dessa loggar kan vara utgångspunkt för samtalen.

Eleverna kan exempelvis använda sig utav Aidan Chambers grundfrågor som vidareutvecklats av Jenny Edvardsson. Dessa frågor är:

- ▶ Vad är det du gillar?
- ▶ Vad är det du ogillar?
- ▶ Vilka frågetecken finns?
- ▶ Vilka mönster hittar du?
- ▶ Vilka kopplingar (till dig själv, till annat du läst eller till din omvärld) kan du göra?

Om du gör reflektionsloggen i ett digitalt dokument, kan du dela det med eleverna och sedan följa elevernas reflektioner under läsningen.

Dokumentet kan exempelvis se ut så här (med tre elevexempel):

Gillar	Ogillar	Frågetecken	Mönster	Kopplingar
Karaktären Vidar – han verkar vara en polis som vill göra rätt	Att alla retar och är elaka mot Isak. Det är ju inte hans fel att hans morbror blivit dömd			
Handlingen –Jag tycker att författaren fångar läsaren. Man vill bara läsa vidare. Det är spännande				

Elevhandledning

Järtecken

Christoffer Carlsson

Boken

Järtecken är en spänningsroman. En november natt 1994 mördas en kvinna i utkanten av en by i Halland. En man grips och döms. Men där slutar inte berättelsen. Mordet fortsätter att påverka byns invånare. Pojken Isak är syskonbarn till den dömda mannen. Han fruktar att även han i framtiden ska göra något hemskt. Att det finns en förbannelse, ett järtecken, i honom. Och polisen Vidar undrar vad som egentligen hände den där natten i november. Är verkligen rätt person dömd?

Författaren

Christoffer Carlsson är doktor i kriminologi och författare. Hans genombrott kom med romankvartetten om Leo Junker. För *Den osynlige mannen från Salem* belönades han med Svenska Deckarakademiens pris för årets bästa svenska kriminalroman 2013.

Textfrågor

Till denna bok finns det frågor till bokens alla kapitel. Frågorna är samlade för tre kapitel åt gången. Läs igenom frågorna som tillhör kapitlen innan du börjar läsa boken. Vissa svar kommer du att hitta direkt i texten. Andra svar hittar du mellan raderna. Du måste alltså dra egna slutsatser utifrån det du läst. Det finns också några frågor där du ska skriva vad du själv tycker.

Marbäck Halland 1994

Det brinnande huset, Något är annorlunda, Kungastenen

1. Som läsare kastas man in i handlingen, ett hus brinner. Vad tycker du om denna typ av inledning? Gör det att du blir nyfiken och vill läsa vidare eller tycker du att det är svårt när du inte vet vem eller vilka boken ska handla om?
2. Det brinner i ett hus. Vad tror du har hänt?
3. När Isak vaknar upplever han att både mamma och pappa är annorlunda. Likaså är fröken i skolan annorlunda. Vad kan det bero på?
4. Vad är Danska fallen för något? Varifrån har Danska fallen fått sitt namn?

Misstänt för mord, Lovisas pojkvänner, Det nerbrunna huset

1. Edvard är misstänkt för mordet på Lovisa. Vad beror det på?
2. Vad hade hänt med Lovisa under mordnatten?
3. Vem tror du är skyldig till mordet på Lovisa?

Häktet, Snöbollskrig, Arvet efter Edvard

1. Isak brukar alltid få vara med Edvard på söndagar men nu får han inte det längre. Isaks föräldrar vill inte berätta varför de inte kan träffas. Tycker du att föräldrarna gör rätt när de inte berättar hela sanningen för Isak?
2. Isak och hans familj blir utsatta efter Lovisas död. På vilket sätt utsätts Isak och hur påverkar det honom?
3. Isak ringer till polisen Vidar. Varför gör han det?
4. Isak är rädd att han också har "något fel" (sidan 43) i sig, att det våldsamma som August och Edvard har och hade också finns i honom. Hur tänker du kring detta? Kan man ära ett våldsamt beteende?

Möte med Edvard, Hotbrevet, Järtecknet

1. Vad tror du att det är för hemlighet som Isak ska berätta för Edvard?
2. Vidar fåt tag i några brev som Lovisa hade fått skickade till sig. Vad handlar breven om? Vem tror du att det är som skrivit breven?
3. Vad betyder ordet järtecken?

Nio år senare, hösten 2004

Nära döden, Patricia, Flaskan i ansiktet

1. Vad betyder uttrycket "lurat döden" (sidan 60)?
2. Hur träffades Patricia och Vidar?
3. Isak bär på mycket ilska.
  - a. Vad beror det på?
  - b. I boken förstår man att människor under hela Isaks skolgång retat och mobbat honom. Varför blir en del människor retade och mobbade?

Kartongen, En gammal kommissarie, Minnesstunden

1. Vidar hittar hotbrev som Lovisade hade fått. De är inte stämplade. Vad innebär det?
2. Isak berättar för polisen om flaskan och får reda på att det innebär att han blir anmäld för misshandel. Jesper har mobbat och retat Isak i flera år men han har inte blivit anmäld. Är det rätt att Isak blir anmäld, tycker du?
3. Vidar besöker sin gamla chef för att ställa frågor om det gamla fallet med Lovisa. Chefen verkar inte helt nöjd att Vidar undersöker det på nytt. Hur ser man det i texten?

Minnesstunden, Handsken, Festen

1. Det är minnesstund för Lovisa. Vidar bestämmer sig för att prata med hennes föräldrar. Tycker du att han går för långt? Borde han ha väntat med att ställa sina frågor?
2. Det verkar som om polisen valt att inte arbeta vidare med en del av bevisen i samband med rättegången mot Edvard. Vad är det polisen valt att inte lyfta fram? Vad tror du det beror på?
3. Vem är Karin?
4. Hur vet man om man är ihop med någon?

Möte med Edvard, Presenten, Videobandet

1. Isak träffar Edvard igen. Det har gått många år sedan sist. Vilka känslor tror du Isak har efter sitt besök hos sin morbror?
2. Edvard berättar sin version av kvällen då Lovisa dog för Isak. Tror du att Edvard talar sanning? Vad talar för att han talar sanning? Vad talar emot?
3. Vidar gör ett experiment. Varför gör han det och varför tror du att han fortsätter undersöka mordet på Lovisa, trots att flera år har gått sedan hennes död?

Hemligheten, Allt förstörs, Stormen

1. Isak väljer att berätta för Karin om Lovisa och sin morbror. Tycker du att han gör rätt?
2. Det är en rejäl storm. Har du någon gång varit med om att en storm har slagit ut all elektricitet?
3. Isak får reda på att hans morbror dött och ger sig ut i stormen. Han ramlar ner i ett stort hål. Hur tror du att det kommer att gå för honom?

Under stormen, Räddningen

1. Vidars nuvarande chef gillar inte att han undersöker Lovisas död. Varför är det så? Varför vill hon inte att han undersöker de saker som inte riktigt undersöktes i samband med Lovisas död?
2. När Isak faller ner i brunnen börjar han drömma. Han drömmer om händelser som ägde rum i hans barndom. Drömmen kan vara viktig för utredningen av Lovisas död. Vad är det Isak ser i sin dröm?

Tolv år senare, sommaren 2017

Isak är försvunnen, Danska fallen, Fastbunden

1. Isak är försvunnen. Vad tror du har hänt honom?
2. Man förstår att Vidar valde att lämna polisen. Vad berodde det på?
3. Vem har bundit fast Isak, tror du?

Vid forsen, Källaren, Midsommarfesten

1. Isak har själv börjat göra efterforskningar för att ta reda på vad som hände med Lovisa. Det verkar som om han kommit någon på spåren, någon som känner sig hotad. Har du någon gång känt dig hotad? Hur reagerade du då?
2. Vad är en VHS-spelare för något?
3. Vidar tittar på filmen som Isak har i sin källare. Vad är det Vidar får syn på efter att ha tittat på filmen flera gånger?

Dagboken, Mördaren, Amadias fynd

1. Vidars fru förstår inte varför Vidar måste rota i det gamla fallet. Han arbetar ju inte längre som polis. Kan du förstå Vidars beslut att försöka hitta Isak?

Hand i munnen, Annonsen, En gammal vän

1. Vad tror du att det är Isak försöker säga. Det som låter som "hand i munnen"?
2. Ett av kapitlen har titeln "Annonsen". Annonsen är viktig. På vilket sätt?
3. Dennis ljög för Vidar i samband med Lovisas mord. Skulle du kunna tänka dig ljuga för att skydda en kompis? Varför, varför inte?

Löggen, Billys berättelse, Kungälänken

1. Vad gör en UV-lampa för något? Varför vill Vidar ha en sådan?
2. Vad är det Billy berättar för Vidar?
3. Billy vet att Edvard är oskyldig. Ändå går inte Billy till polisen och berättar sanningen. Hur tror du det är att leva med en så stor hemlighet? Tror du alla människor hade klarat av det?
4. På sidan 199 står det att Isak "känner sig fri". Vad är det han känner sig fri från?

Boksamtal

Diskutera boken med andra som läst den. Ta gärna fram egna frågor. Du kan också ta hjälp av frågorna nedan:

- ▶ Vad tyckte du om i boken?
- ▶ Vad tyckte du inte om i boken?
- ▶ Finns det saker som du undrar över?
- ▶ Vilken av bokens karaktärer tycker du mest om?
- ▶ Vilken av bokens karaktärer tycker du minst om?
- ▶ Vilken är din favoritscen?
- ▶ Hur ser miljön ut där handlingen utspelar sig? Vilka ledtrådar får du från texten?
- ▶ Kan du dra några paralleller till andra böcker som du läst, filmer som du sett eller kanske till verkliga händelser?

Skriv egna meningar(främst för sfi)

I denna uppgift ska du får skriva egna meningar utifrån ord som är hämtade från boken *Järtecken*. Skapa en mening per ord.

1. Järtecken
2. Aska
3. Isande
4. Hemlighet
5. Aggressiv

Samla svåra ord

I denna uppgift ska du samla ord från romanen som du tycker är svåra. Det kan vara ord som är svåra att förstå eller ord som är svåra att uttala.

1. Skriv upp orden
2. Ta reda på vad orden betyder
3. Skapa en mening för varje ord

Efter läsningen

Kortskrivande

Kortskrivning innebär att man låter eleverna skriva ner sina spontana tankar om ett bestämt ämne eller fråga under en begränsad tid (cirka 5-10 minuter). Man kan välja att kortskriva kring flera ämnen eller frågor under en och samma lektion. Genom kortskrivande kan du fånga eleverna förståelse och tankar kring det de läst. Nedan följer förslag på frågor som du kan använda dig utav. Alla är kopplade till boken *Järtecken*.

1. Tror du att det är som Isak i boken så, att man ärver ett dåligt beteende?
2. Är Isak en aggressiv person?
3. Vidar bestämmer sig för att sluta som polis. Vad beror det på? Hur hade du gjort om du varit Vidar? Hade du också valt att sluta som polis?
4. Det fanns flera saker som aldrig följdes upp i rättegången mot Edvard. Ge ett par olika exempel på sådant som polisen borde ha undersökt noggrannare.
5. Att bo i en mindre ort kan ha sina fördelar men också sina nackdelar. Ge exempel utifrån boken på både för- och nackdelar.
6. *Järtecken* är en spänningsroman. Hur tycker du att författaren bygger upp spänningen i romanen? Ge gärna exempel från boken.
7. Hur tolkar du slutet? Är det ett bra slut eller skulle du vilja att boken slutade på ett annat sätt? Förklara hur du tänker.